

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. rugsėjo 7 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Apmokestinimas – Energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimas – Direktyva 2003/96/EB – Taikymo sritis – 2 straipsnio 4 dalies b punktas – Elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai – Sąvoka“

Byloje C-465/15

dėl *Finanzgericht Düsseldorf* (Dūseldorfo finansų teismas, Vokietija) 2015 m. rugpjūčio 19 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. rugsėjo 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH

prieš

Hauptzollamt Duisburg

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Juhász, teisėjai C. Vajda (pranešėjas) ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorė X. Lopez Bancalari, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. lapkričio 17 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH*, atstovaujamos advokatės K. Möhlenkamp ir C. Palme,
- *Hauptzollamt Duisburg*, atstovaujamos H. Tulowitzki ir P. Germelmann,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos M. Holt ir D. Robertson, padedamų baristerės M. Gray,
- Europos Komisijos, atstovaujamos F. Tomat ir M. Wasmeier,

susipažinęs su 2017 m. sausio 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, keičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 405), 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečios įtraukos išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant *Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH* (toliau – *Hüttenwerke Krupp*) ir *Hauptzollamt Duisburg* (Duisburgo centrinė muitinė, Vokietija, toliau – centrinė muitinė) ginčą dėl sprendimo atmesti *Hüttenwerke Krupp* pateiktą prašymą atleisti nuo mokesčio už 2012 m. lapkričio mėn. turbininei orpūtei sunaudotą elektros energiją.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2003/96 2–7, 11, 12 ir 22 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:
 - „(2) Bendrija neturi nuostatų minimaliai elektros energijos ir kitų, išskyrus mineralines alyvas, energetikos produktų apmokestinimo normai nustatyti, o tai gali turėti neigiamą poveikį tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.
 - (3) Tinkamam rinkos funkcionavimui ir norint pasiekti tikslų kitose Bendrijos politikos srityse, reikia Bendrijos lygiu nustatyti minimalų daugelio energetikos produktų, įskaitant elektrą, gamtines dujas ir anglį, apmokestinimo lygį.
 - (4) Valstybių narių nacionaliniu lygiu taikomų energijos apmokestinimo lygių pastebimas skirtumas galėtų turėti žalos tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.
 - (5) Atitinkamų Bendrijos minimalių apmokestinimo lygių nustatymas gali leisti sumažinti dabartinius nacionalinių apmokestinimo lygių skirtumus.
 - (6) Pagal [EB] Sutarties 6 straipsnį, nustatant ir įgyvendinant kitas Bendrijos politikos sritis turi būti įtraukiami aplinkos apsaugos reikalavimai.
 - (7) Bendrija, kaip Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos dalyvė, ratifikavo Kioto protokolą. Energetikos produktų ir tam tikrais atvejais elektros energijos apmokestinimas yra viena iš priemonių, tinkamų siekiant Kioto protokolo tikslų.
- <...>
- (11) Šiai Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimo struktūrai įgyvendinti skirtą mokesčių tvarką pasirenka valstybė narė. Šiuo atžvilgiu, valstybės narės gali nuspręsti nedidinti bendros mokesčių naštos, jei mano, kad šio mokesčių neutralumo principo įgyvendinimas galėtų prisidėti prie jų mokesčių sistemų pertvarkymo ir modernizavimo skatinant veiklą, leidžiančią labiau saugoti aplinką ir padidinti darbo jėgos sunaudojimą.
- (12) Energijos kainos yra pagrindiniai Bendrijos energetikos, transporto ir aplinkosaugos politikos elementai.

<...>

(22) Energetikos produktai, naudojami kaip krosnių kuras ar variklių degalai, iš esmės turėtų priklausyti nuo Bendrijos sistemos. Ta prasme tai atitinka mokesčių sistemos pobūdį ir logiką išskirti iš sistemos taikymo ribų [neįtraukti į šios sistemos taikymo sritį] energetikos produktų dvejopą naudojimą [naudojimo] ir naudojimą [naudojimo] ne kurui, taip pat mineraloginius procesus. Panašiu būdu naudojama elektros energija turėtų būti traktuojama vienodomis sąlygomis.“

4 Direktyvos 2003/96 1 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės energetikos produktus ir elektros energiją privalo apmokestinti pagal šią direktyvą.

5 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžiami energetikos produktai nustatant Kombinuotosios nomenklatūros, pateiktos 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL L 256, 1987, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 2 t., p. 382) I priede, kodus atitinkančių produktų sąrašą. Šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad ši direktyva taip pat taikoma elektros energijai, atitinkančiai minėtos nomenklatūros kodą 2716.

6 Tos pačios direktyvos 2 straipsnio 4 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva netaikoma:

<...>

b) toliau išvardyti energetikos produktų ir elektros energijos paskirčiai:

- energetikos produktams, kurie naudojami ne variklių degalams ar krosnių kurui, o kitiems tikslams,
- energetikos produktų dvejopam naudojimui,

energetikos produktas naudojamas dvejopai, kai yra naudojamas ir kaip krosnių kuras, ir kitiems, nei variklių degalai ar krosnių kuras, tikslams; energetikos produktų naudojimas cheminei redukcijai ir elektrolitiniuose bei metalurginiuose procesuose laikomas dvejopu,

- elektros energijai, daugiausia naudojamai cheminei redukcijai ir elektrolitiniuose bei metalurginiuose procesuose,

<...>“

Vokietijos teisės aktai

7 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos *Stromsteuergesetz* (Elektros energijos mokesčio įstatymas) 9a straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nuo mokesčio už elektros energiją atleidžiama, jis grąžinimas arba kompensuojamas pateikus prašymą, jeigu įrodoma, kad mokestis už elektros energiją sumokėtas ir gamybos sektoriuje veikianti įmonė ją naudojo

<...>

4) cheminės redukcijos procesams

<...>.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 8 *Hüttenwerke Krupp* eksploatuoja plieno liejyklą. Jos aukštakrosnės įrenginiuose aukštoje temperatūroje ir cheminės redukcijos būdu iš geležies rūdos ir kokso gaminamas ketus.
- 9 Įrenginį sudaro elektriniais varikliais varomos turbininės orpūtės, kuriose aplinkos oras yra suslegiamas tam, kad jį būtų galima tiekti į kauperius. Suslėgtas, paskui pakaitintas oras yra galiausiai pučiamas kitomis turbinėmis orpūtėmis į aukštakrosnę, kurioje vyksta cheminė redukcija, kai aukštoje temperatūroje jungiantis anglies monoksidui geležies rūda laipsniškai tampa geležimi. Karšto suslėgto oro pūtimas būtinas tam, kad aukštakrosnėje vykstanti cheminė redukcija galėtų prasidėti ir vykti.
- 10 2013 m. balandžio 26 d. *Hüttenwerke Krupp* centrinei muitinei pateikė prašymą pagal Elektros energijos mokesčio įstatymo 9a straipsnį atleisti ją nuo elektros energijos mokesčio už 20 585,2 MWh elektros energijos, kurią ji 2012 m. lapkričio mėn. sunaudavo eksploatuodama turbininę orpūtę. 2013 m. birželio 4 d. sprendimu centrinė muitinė atmetė šį prašymą. Ji taip pat atmetė *Hüttenwerke Krupp* skundą dėl šio sprendimo.
- 11 *Hüttenwerke Krupp* šį sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 12 Ji tvirtina, kad Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečioje įtraukoje esanti sąvoka „elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai“ apima bet kokią elektros energijos naudojimą cheminės redukcijos proceso tikslais, kaip matyti iš šios sąvokos formuluotėje vartojamo žodžio „für“ (vokiečių k.). Jos teigimu, ši sąvoka apima visą procesą, per kurį vyksta cheminė redukcija, neišskirdama kurio nors vieno šio proceso etapo. Prie cheminės redukcijos proceso taip pat priskiriamas suslėgto oro generavimas ir tiekimas, nes be jo toks procesas būtų neįmanomas.
- 13 Centrinė muitinė savo ruožtu tvirtina, kad elektros energija turi būti tiesiogiai naudojama cheminės redukcijos procese, o ne pagalbinuose ar papildomuose įrenginiuose kituose gamybos etapuose, net jei tie įrenginiai būtini ketaus gamybai. Elektros energija, naudojama turbininėje orpūtėje, kurios eksploatacija vyksta pirmiau negu tikrasis cheminės redukcijos procesas, neturėtų būti laikoma tiesiogiai naudojama šiame procese.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad sprendimas jo nagrinėjamoje byloje priklauso nuo to, kaip turi būti aiškinama pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos Elektros energijos mokesčio įstatymo redakcijos 9a straipsnio 1 dalyje, kuria perkeliama Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečia įtrauka, esanti sąvoka.
- 15 Savo ruožtu šis teismas mano, kad suslėgto ir pakaitinto aplinkos oro naudojimas aukštakrosnėje yra neatsiejama sudedamoji aukštakrosnėje vykstančio proceso, o kartu – cheminės redukcijos proceso, dalis, kuri neturėtų būti laikoma „pirmiau vykusiu ir jau pasibaigusiu procesu“. Jis priduria, kad suslėgtas karštas oras generuojamas tik tam, kad į aukštakrosnę būtų tiekiamas cheminei redukcijai būtinai reikalingas elementas.
- 16 Tokiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo finansų teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> Direktyvos 2003/96 <...> 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečia įtrauka, kalbant apie ketaus gamybos aukštakrosnėje procesą, aiškintina taip, kad turbininėms orpūtėms eksploatuoti reikalinga elektros energija taip pat laikytina elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 17 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečia įtrauka turi būti aiškinama taip, kad turbininėms orpūtėms, kuriose suslėgtas oras vėliau naudojamas aukštakrosnėje per ketaus gamybos procesą, kai vykdoma geležies rūdos cheminė redukcija, eksploatuoti naudojama elektros energija laikytina „elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 18 Šiuo klausimu iš esmės siekiama išsiaiškinti, koks ryšys turi egzistuoti tarp elektros energijos ir cheminės redukcijos, kad būtų galima laikyti, jog elektros energija yra „daugiausia naudojama cheminei redukcijai“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečią įtrauką.
- 19 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punktą į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka įvairūs energetikos produktai ir elektros energija, kurių paskirtis nurodyta šioje nuostatoje. Be to, minėtoje nuostatoje nurodyti energetikos produktai ir elektros energija neapmokestinami pagal šią direktyvą.
- 20 Į Direktyvos 2003/96 taikymo sritį taip pat nepatenka šios direktyvos 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečioje įtraukoje nurodyta „elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai“.
- 21 Įprasta sąvokos „elektros energija, <...> naudojama cheminei redukcijai“ reikšmė įvairiose šio 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečios įtraukos kalbinėse versijose leidžia manyti, kad tolimo ryšio tarp elektros energijos naudojimo ir cheminės redukcijos nepakanka, kad toks naudojimas būtų įtrauktas į šios direktyvos taikymo sritį; lygiai taip pat elektros energijos naudojimo nepakankama, jeigu jis nėra būtinas cheminei redukcijai atlikti.
- 22 Vis dėlto remiantis pačia Direktyvos 2003/96 formuluote negalima nustatyti, ar tarp pagrindinėje byloje aptariamam tikslui pasiekti naudojamos elektros energijos ir cheminės redukcijos egzistuoja pakankamai glaudus ryšys, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 23 Taigi reikia atsižvelgti ne tik į sąvoką, vartojamą Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečioje įtraukoje, bet ir į šios nuostatos kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (taip pat žr. 2014 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Holger Forstmann Transporte*, C-152/13, EU:C:2014:2184, 26 punktą).
- 24 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto antrą įtrauką ši direktyva netaikoma dvejopos paskirties energetikos produktams. Reikia pridurti, kad šioje nuostatoje pateikiama dvejopos paskirties energetikos produktų apibrėžtis, pagal kurią energetikos produktas yra dvejopos paskirties, jeigu naudojamas ir kaip krosnių kuras, ir kitiems nei variklių degalai ar krosnių kuras tikslams. Energetikos produktai, naudojami, be kita ko, cheminei redukcijai, laikytini dvejopos paskirties produktais.
- 25 Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti siejamas su šios direktyvos 22 konstatuojamąja dalimi, kurioje nustatyta, kad energetikos produktams, naudojamiems kaip variklių degalai ar krosnių kuras, iš esmės turėtų būti taikoma Sąjungos reguliavimo sistema. Iš šios konstatuojamosios dalies taip pat matyti, kad vadovaujantis mokesčių sistemos pobūdžiu ir logika į šios reguliavimo sistemos taikymo sritį nepatenka dvejopos paskirties energetikos produktai ir kad vienodai reikėtų vertinti tokios pat paskirties elektros energiją.
- 26 Kaip Komisija nurodė savo pastabose, Sąjungos teisės aktų leidėjas, atsižvelgdamas į energetikos produktų ir elektros energijos pakeičiamumą, nusprendė užtikrinti šių produktų analogišką vertinimą tam, kad būtų apibrėžta Direktyvos 2003/96 taikymo sritis ir kartu tokių produktų apmokestinimas pagal šią direktyvą. Iš tikrųjų toks materialinės šios direktyvos taikymo srities apibrėžimas leidžia

Europos Sąjungoje bendrai nustatyti minimalius tiek energetikos produktų, tiek elektros energijos apmokestinimo lygius ir galiausiai įgyvendinti šia direktyva siekiamą dvigubą tikslą, t. y. kaip nustatyta šios direktyvos 2–7, 11 ir 12 konstatuojamosiose dalyse, užtikrinti sklandų vidaus rinkos energetikos sektoriuje veikimą ir skatinti aplinkos apsaugos politikos tikslus.

- 27 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio sprendimo 25 ir 26 punktuose, reikia pažymėti, kad jei Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečioje įtraukoje paminėta sąvoka „elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai“ būtų aiškinama plačiau nei sąvoka „energetikos produktai, [naudojami] cheminei redukcijai“, kaip ji suprantama pagal šios nuostatos antrą įtrauką, tai pažeistų Sąjungos teisės aktų leidėjo sprendimą analogiškai vertinti tuo pačiu būdu naudojamus energetikos produktus ir elektros energiją siekiant apibrėžti šios direktyvos taikymo sritį.
- 28 Iš tiesų, vadovaujantis tokiu aiškinimu, elektros energijai nebūtų taikomas Direktyvoje 2003/96 nustatytas apmokestinimas, nors tuo pačiu būdu naudojamas energetikos produktas būtų apmokestintas pagal šią direktyvą. Atsižvelgiant į energetikos produktų ir elektros energijos pakeičiamumą, tokiu aiškinimu būtų skatinama labiau naudoti elektros energiją, nei energetikos produktus, o tai galiausiai prieštarautų šio sprendimo 26 punkte nurodytam Direktyva 2003/96 siekiamam dvigubam tikslui.
- 29 Šiuo atveju taip pat reikia patikslinti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad pagrindinėje byloje aptariamame įrenginyje turbininei orpūtei eksploatuoti naudojama elektros energija būtų naudojama kitaip nei siekiant aprūpinti elektros variklius, kuriais generuojamas suslėgtas aplinkos oras. *Hüttenwerke Krupp* pastabos taip pat grindžiamos prielaida, kad elektros energija, kuri buvo naudojama klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms, buvo skirta turbininės orpūtės, kaip varomosios jėgos, eksploatacijai užtikrinti. Per teismo posėdį atsakydama į Teisingumo Teismo pateiktą klausimą *Hüttenwerke Krupp*, be kita ko, patvirtino, kad iš turbininės orpūtės išeinantis suslėgtas oras, prieš patekdamas į aukštakrosnę, yra kaitinamas kauperiuose.
- 30 Jeigu būtų daroma prielaida, kad turbininei orpūtei eksploatuoti buvo naudojama ne elektros energija, bet energetikos produktas, pavyzdžiui, dyzelinas, toks produktas negalėtų būti priskirtas prie „dvejopai naudojamo“ energetikos produkto, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto antros įtraukos pirmą sakinį, sąvokos, kuri leistų pasinaudoti Direktyvos 2003/96 taikymo srities išimtimi, nes atitinkamas energetikos produktas būtų naudojamas tik tam, kad susidarytų varomoji jėga, vadinasi, naudojamas kaip degalai.
- 31 Dėl šio sprendimo 26–28 punktuose nurodytų priežasčių šios nuostatos trečia įtrauka negali būti aiškinama taip, kad į minėtos direktyvos taikymo sritį nepatenka tuo pačiu tikslu, kaip ir atitinkamas energetikos produktas, naudojama elektros energija, nes taip būtų pažeistas Sąjungos teisės aktų leidėjo sprendimas analogiškai vertinti energetikos produktus ir elektros energiją siekiant apibrėžti Direktyvos 2003/96 taikymo sritį.
- 32 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečia įtrauka turi būti aiškinama taip, kad turbininėms orpūtėms, kuriose suslėgtas oras vėliau naudojamas aukštakrosnėje per ketaus gamybos procesą, kai vykdoma geležies rūdos cheminė redukcija, eksploatuoti naudojama elektros energija nėra laikytina „elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 33 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečia įtrauka turi būti aiškinama taip, kad turbininėms orpūtėms, kuriose suslėgtas oras vėliau naudojamas aukštakrosnėje per ketaus gamybos procesą, kai vykdoma geležies rūdos cheminė redukcija, eksploatuoti naudojama elektros energija nėra laikytina „elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Parašai.